

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره مبارکه تکاثر

استاد ضرابی آذر ۱۳۹۹

جلسه اول ۹۹/۹/۱۲

آیه شریفه : « بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - به نام خداوند رحمتگر مهربان »

عنوان : با چه نیازی به پیشگاه او می رویم؟

گاهی انسان می‌داند در آغاز هر سوره‌ای با چه نیازی خداوند را به «بسم الله الرحمن الرحيم» اش می‌خواند و گاهی هیچ نمی‌داند و خود را به او می‌سپارد تا درد و درمان را از او بشنود. اگر از پیش بدانیم که سپری شدن عمر در غفلت‌ها و بهره نگرفتن از سرمایه‌ها و فرصت‌ها و بازماندن و نرسیدن به مقصود تا هنگام مرگ و گرفتار آمدن به حسرت و ندامت و عذاب ابدی، بزرگترین خطری است که انسان را تهدید می‌کند، چنانکه مولا امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمود: «مَنْ اشْتَغَلَ بِالْفُضُولِ فَاتَهُ مِنْ مُهْمِهِ الْأُمُورُ - کسی که خود را به مسائل بیهوده سرگرم کند از خواسته‌های واقعی زندگی خود باز خواهد ماند.» (شرح غرر، ج ۵، ص ۳۳۶) در این صورت، با کریمه «بسم الله الرحمن الرحيم» از کریم بی‌نیاز و رحمت بی‌منتهای او چه چیز را باید تمنا کنیم؟ توقع ما از او چه خواهد بود؟ یا اینکه انتظار از این سوره قرآن کریم که در پاسخ‌گویی به بزرگترین نیازمندی‌های زندگانی دنیا و آخرت ما نازل شده است و در برابر این خطر بزرگ چه راه نجاتی برای ما خواهد بود؟

خداوندگاری که دلسوزترین است به حال بندگان و در هر بلیّه و گرفتاری و مصیبتی در مخزن جامع «بسم الله الرحمن الرحيم» اش راه درمان و اکسیر

نجاتی به ما نشان می‌دهد، در چنین خطر بزرگی در این سوره مبارکه با ما قاریان قرآنش چه رازی را در میان خواهد گذاشت و پرده از چه اسراری بر خواهد داشت؟

عارف که ز سر معرفت آگاه است بی خود زخودست و با خدا همراه است
نفی خود و اثبات وجود حق کن این معنی لا اله الا الله است

عنوان : دعای غریق

سردرگمی و غفلت از مهمات زندگی دنیا و آخرت، از مهلك ترین بیماری‌های قلب است که در عمق وجود انسان لانه می‌کند و درمان آن تنها نسخه‌ای الهی می‌خواهد. به ویژه در فتنه‌های آخرالزمان که عصر غیبت است.

عن عبدالله بن سنان قال: قال ابا عبد الله عليه السلام: «سَتُصِيبُكُمْ شُبُهَةٌ فَتَبْقُونَ بِلَا عِلْمٍ يُرَى وَ لَا إِمَامٍ هُدَى لَا يَنْجُو مِنْهَا إِلَّا مَنْ دَعَا بِدُعَاءِ الْغَرِيقِ قُلْتُ وَ كَيْفَ دُعَاءُ الْغَرِيقِ قَالَ تَقُولُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ ثَبَّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ...»
عبدالله بن سنان از امام صادق (ع) نقل می‌کند: به زودی شبهه‌ای به شما می‌رسد که در آن نه نشانه آشکار دارید و نه پیشوای هدایت و کسی از آن شبهه نجات نمی‌یابد مگر آن‌که مانند فردی که در شرف غرق شدن است، دست به دعا بردارد! گفتم: دعای غریق چگونه است؟ فرمود: می‌گویی: « يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ ثَبَّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ...» (بحار الانوار ج ۵۲ ص ۱۴۸)

با دلی مملو از نیاز و عشق و محبت به او در برابر عظمت نا منتهای او با عزیزترین اسمایش صدا می‌زنیم: « يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ ثَبَّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ » - «وَكُفْنَا يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ وَ يَا كَافِيَ الْمُهِمَّاتِ»

ای دلیل دل گمگشته خدا را مددی که غریب از نبرد ره به دلالت برود
حکم مستوری و مستی همه بر عاقبت است کس ندانست که آخر به چه حالت برود

عنوان : وجود تو همان شمارش روزهای عمر تو است

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: «إِنَّمَا أَنْتَ بَعْضُ أَيَّامِكَ، فَكُلُّ يَوْمٍ يَمُضِي عَلَيْكَ يَمُضِي بِبَعْضِكَ - این را بدان که وجود تو همان شمارش روزهای عمر تو است، هر روزی که بر تو بگذرد قسمتی از وجود تو را به همراه خود می برد!» (شرح غرر، ج ۳، ص ۷۷)

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم): «مَنْ جَاوَزَ الْأَرْبَعِينَ وَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ فَلْيَتَّجِهْ إِلَى النَّارِ - کسی که عمرش از چهل گذشت و اعمال نیکش بر کارهای بد و ناهنجارش برتری نیافت خود را برای آتش دوزخ آماده نماید!» (مشکوٰۃ الانوار، ج ۱، ص ۳۸۱)

و نیز فرمودند: «مَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ سِتِّينَ سَنَةً فَقَدْ أَعْذَرَ إِلَيْهِ مِنَ الْعُمَرِ - کسی که خدا شصت سال به او عمر داده دیگر جای عذرتراشی (از تقصیرات) برای او باقی نگذاشته است.» (شهاب الاخبار، ص ۱۶۸)

نشاط جوانی ز پیران مجوی که آب روان باز ناید به جوی
دریغا که فصل جوانی برفت به لهو و لعب زندگانی برفت

عنوان : بقیه عمر را دریاب

مولی الکونین امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: «بَقِيَّةُ عُمَرِ الْمَرْءِ لِأَثْمَنِ لَهُ، يُدْرِكُ بِهَا مَافَاتٍ وَ يُحْيِي بِهَا مَا أَمَاتَ - بقیه عمر آدمی (آنقدر گرانبها است که) قابل ارزیابی نیست، انسان می تواند خوبی های از دست رفته را جبران کند و فضائلی که در وجود خود سرکوب کرده را احیا نماید.» (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳۶)

امام جعفر صادق (علیه السلام) فرمود: «مَنْ أَحْسَنَ فِيمَا مَضَى مِنْ عُمَرِهِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا مَضَى مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمَرِهِ أَخَذَ بِالْأَوَّلِ وَ الْآخِرِ - کسی که در باقیمانده عمر خود اعمال خود را نیکو کند از گناهان گذشته اش بازخواست

نمی‌شود و اگر با همان کردارهای بد عمر خود را به پایان ببرد از تمامی اعمال او از اول تا به آخر بازخواست خواهد گردید! «(بحار، ج ۷۷، ص ۱۱۳)

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: برای جبران کوتاهی‌ها در کمین فرصت‌های طلایی باشید: « إِنَّ لِلَّهِ فِي أَيَّامِ دَهْرِكُمْ نَفَحَاتٌ أَلَا فَتَرَصَّدُوا لَهَا - در ایام عمر شما گاهی نسیم رحمت الهی می‌وزد (و زمینه موفقیت به دست می‌آید) شما بکوشید و (برای کمال بهره‌برداری) همواره در کمین باشید. « (بحار، ج ۷۸، ص ۱۱۳)

دریغا که بگذشت عمر عزیز	بخواهد گذشت این دمی چند نیز
گذشت آنچه در ناصوابی گذشت	ور این نیز هم در نیابی گذشت
کنون وقت تخم است اگر پروری	گر امید داری که خرمن بری